

Het Westen wil niet buigen

Onderschatting van de rest van de wereld door het Westen vormde het thema van een uitstekende aflevering van Tegenlicht.

Tegenlicht: De nieuwe zijderoute (VPRO).

Onderschatting van de rest van de wereld door het Westen vormde het thema van een uitstekende aflevering [van Tegenlicht](#) (VPRO) door regisseur Floris-Jan van Luyn. Er komt ook nog even archiefbeeld in voor van Nederlandse „Brengrers van Vrede en Recht” in de Indonesische archipel, die tijdens de onafhankelijkheidsoorlog de tegenstander stelselmatig plachten te onderschatten.

Het is vooral een college van de Britse historicus van Kroatische afkomst Peter Frankopan, hoogleraar in Oxford en auteur van de bestseller *De Zijderoutes*. Frankopan stelt dat het centrum van de wereldmacht naar het oosten is verschoven, maar dat het Westen dat maar niet wil erkennen. Europa en Noord-Amerika hebben zich volledig vervreemd van de rest van de wereld. Anderen moeten op ons lijken. Die culturele arrogantie is geen bewuste keuze, maar het resultaat van eeuwenlange toe-eigening van alles wat elders van waarde is, door structurele toepassing van geweld.

Dat tijdperk, begonnen met Columbus, loopt nu snel ten einde. Volgens Frankopan hebben armen in Niger, Kazachstan of Sierra Leone nu al meer kansen dan de onderkant van de arbeidsmarkt in Europa. Hij vergelijkt het Westen met de nadagen van bijvoorbeeld de stadstaat Venetië, met afbladderende kalk en nostalgie naar de machtspositie van weleer.

Het benoemen door president Bush jr. van de oorlog tegen het terrorisme als een kruistocht was de meest ongelukkige woordkeuze die hij had kunnen maken. Maar het Westen is alweer veel verder verschanst in een vrijwillig isolement, fel verdedigd door president Trump en de Europese populistten. Die denken dat je het verlies van westerse superioriteit kunt pareren door de grenzen te sluiten en de eigen voortreffelijkheid te benadrukken.

Het is waar dat Aziatische toeristen, net als Afrikaanse gelukszoekers en vluchtelingen uit het Midden-Oosten, massaal en enthousiast naar Europa komen. Frankopan vergelijkt het met de Grand Tour van weleer, naar vervallen monumenten uit de Griekse en Romeinse tijd en de Renaissance.

Dat de nieuwe verliezers in het Westen van vroeger dromen, dat is begrijpelijk, maar politici en media zouden verstandiger moeten zijn. In [Kruispunt \(KRO\)](#) moest Halbe Zijlstra (VVD) kiezen tussen matzes, Turks fruit of paaseitjes. Die werden het natuurlijk, omdat ze heel belangrijk zijn voor onze joods-christelijke traditie. Daarin buigen wij voor niemand, ook al bezitten de Chinezen een groot deel van de westerse schuldenlast.